

LA TRANSICIÓ DEMOCRÀTICA A GIRONA

S. MARTÍ

David Marca, Narcis-Jordi Aragó i Joan Cals, en l'acte de cloenda del Debat Costa Brava.

Una marxa als afores de Girona. El tercer és Ricard Gamundi., i el cinquè Àngel Colom

Les campanyes populars

Narcís-Jordi Aragó

Durant els anys finals de la dictadura i els primers de la incerta transició democràtica, totes les reivindicacions populars, que per primera vegada es poden formular públicament, es tenyeixen inevitablement d'un fort color polític. A la premsa i al carrer afloren nombroses campanyes, de signes i de procedències molt diversos, que desemboquen de manera unànime en l'objectiu comú del moment: l'obtenció de les llibertats i el recobriment de les institucions històriques. Tothom s'afanya a dir que la democràcia i l'autonomia seran la panacea per a la solució dels problemes -de ben diversa índole- que es plantegen i de les situacions irregulars que es denuncien.

El cas més emblemàtic d'aquest tipus de campanyes és potser el Debat Costa Brava, promogut per un conjunt d'entitats amb l'adhesió expressa de més de vint. La primera reunió preparatòria d'aquest Congrés itinerant sobre el litoral gironí va tenir lloc el 18 de novembre de 1975, és a dir, poques hores abans del 20-N. I la sessió inaugural va celebrar-se el 20-N de 1976, un any just després de la mort del dictador. El manifest final del Debat, després de passar revista als aspectes físics i territorials, econòmics i humans de la costa, proclamava que *totes les alternatives proposades només seran possibles en el doble marc institucional d'autonomia i democràcia*.

Una afirmació semblant tanca va el manifest *Salvem la Devesa*, amb el qual culminava l'acció començada l'any 1974 per tretze col·legis professionals gironins, i que havia comportat l'elaboració

d'un Estudi Dossier sobre les malalties del Parc i les accions a emprendre per a la seva salvaguarda. *La Devesa -deia el manifest- és un problema polític en el seu més ample sentit: només serà possible una Devesa sana i patrimoni de tots els gironins quan tornem a fer efectiu el dret a intervenir en els afers col·lectius*. Aquesta era la tònica de totes les campanyes i de tots els moviments de salvació que sorgien arreu. Amb el temps es comprovaria que les expectatives havien estat exagerades i que les esperances no sempre es corresponien amb les realitats.

En aquells moments de lluita i d'eufòria hom ho volia salvar tot: la Devesa, el Ter, les Gavarres, els Aiguamolls, els volcans o les petites cales. Moltes de les reivindicacions eren de signe ecologista. Però hi havia també accions directament polítiques, que anaven de dret al gra. De les que va iniciar a nivell general Justícia i Pau, dues van tenir un singular ressò a Girona: la de l'Amnistia i la de la Pena de Mort.

Quan a Barcelona es va plantejar, encara en vida del dictador, la campanya Pro Amnistia, el director de Justícia i Pau va confessar que *Amnistia era encara una paraula*

tabú. A Girona no ho era tant -o, segons com es miri, ho era més-, perquè, l'any 1970, 326 gironins molt representatius havien adreçat al governador civil una petició d'amnistia per als presos condemnats per activitats laborals i sindicals (al capdavant, polítiques). La publicació d'aquest text a *Presència* amb tots els honors va desencadenar les ires oficials i va ser un dels detonants de la posterior supressió del setmanari.

Amb la pena de mort va passar un cas semblant. En plantejar-se la campanya l'any 1975, els gironins portàvem cinc anys d'avantatge: *Presència* havia dedicat a la qüestió, l'any 1970, una portada i un editorial que va ser guardonat per la revista *El Cervo* i incorporat al llibre de Kurt Rossa *La pena de muerte*.

Dues accions populars van alimentades i engrixades per la ineptitud i la desorientació de l'autoritat municipal: la del català i la del topònim Girona. La reivindicació del català va arribar a l'Ajuntament quan, el 7 de març de 1975, el regidor Joan Paredes va demanar que als plens es pogués parlar en català i que l'Ajuntament dotés amb cinc milions de pessetes la promoció de la cultura catalana. Sense escarmentar amb el cas recent de Barcelona, l'Ajuntament no va admetre la moció. Davant el clam generalitzat de protesta, va haver de rectificar un mes després, en un Ple extraordinari, al qual van assistir més de tres-centes persones.

A començaments de 1976 va néixer una nova campanya per exigir que el topònim Girona s'admetés oficialment amb *i*. Tot i el suport de 40 entitats i de més d'11.000 signatures, el Ple del 24

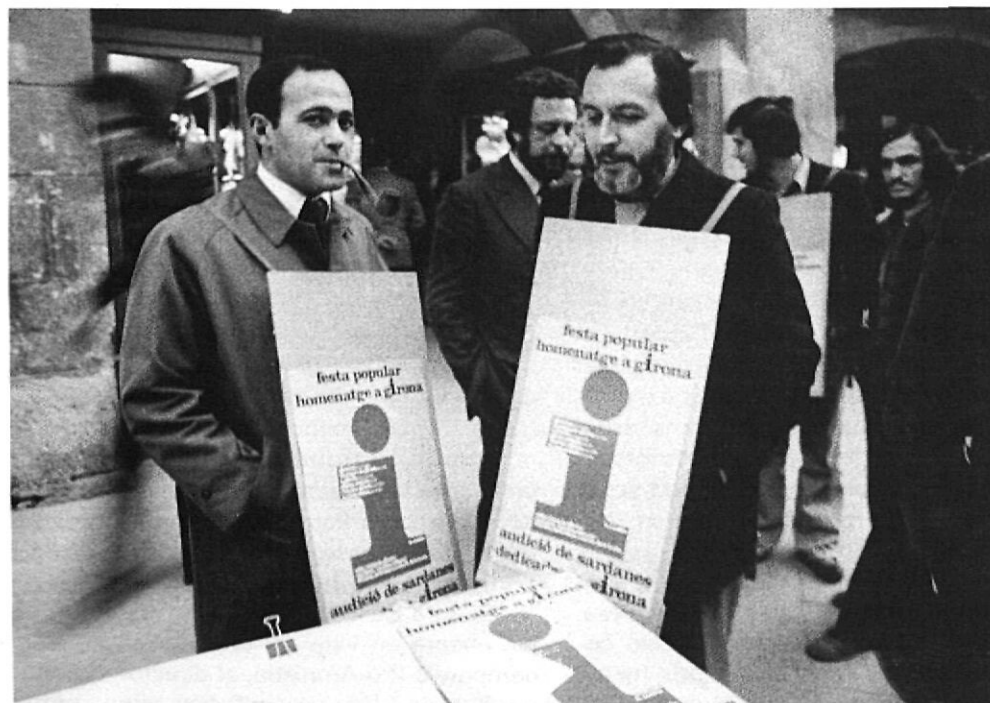
Xavier Soy en una manifestació a favor dels Aiguamolls empordanesos.

de setembre de 1976, en un intent salomònic de salvar la situació, va aprovar l'ús oficial de les dues denominacions: Gerona i Girona. Altra vegada, la forta reacció contrària de la ciutadania va obligar l'Ajuntament a una rectificació sobtada, el 2 d'octubre següent. Aquests dos episodis municipals van ser rocambolescos: tristos i divertits alhora.

La campanya popular i política per excel·lència va ser, sens dubte, la Marxa de la Llibertat. Aquesta és una història que hauria de ser explicada a part, però val la pena de recordar que

la Marxa va començar a L'Escala i que, del seu pas per Girona, n'ha quedat constància poètica en uns versos de Joan Colomines: *Des de tots els indrets de parla catalana / iniciem el camí, comencem una marxa / cap a la llibertat. M'allisto a la columna / de l'Abat Escarré, que Girona traspasa. / A dins la catedral hi faig com un arena-ga, / a fora el capità era en Garcia-Fària. / Ens van empresonar i a Salt férem estada. / En Ferrer i Gironès per nosaltres maldava. / Un cop fórem multats retornarem a casa.* ✧

S. MARTÍ

Francesc Ferrer i l'autor d'aquest article a la Rambla de Girona. Enmig d'ells, Robert Roqué.

